1849. Nº.

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag avond.

WOENSDAG, 19 SEPTEMBER.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Cents afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 18 September.

Het berigt, dat te Harderwijk eene Volontaires-School zou worden opgerigt enz., was niet geheel en al juist. Men verzekert dat er niet bepaald eene school en wel in die stad zal worden gevestigd; doch dat alle jongelingen van een onbesproken gedrag, van 16 tot 26 jaren, op de vroeger mede gemelde wijze, bij elk regement in de gelegenheid zullen worden gesteld, om als Onderofficieren voor de Oost-Indiën te worden opgeleid, ten einde alsdan in vier jaren tijds tot Officieren in de Indiën te worden verheven. Men verwacht, dat eerlang van Regeringswege nopens deze zaak eenige mededeelingen in het openbaar zullen worden gedaan.

's GRAVENHAGE, 17 September.

Zaturdag ll. is alhier overleden de Heer Mr. J. P. Noiret de Bruyn, Raadsheer in den Hoogen Raad der Nederlanden, Ridder der Orde van den Nederl. Leeuw, enz.

— Krachtens eene door den Koning verleende magtiging, is aan de Heeren H. C. E. van den Ouwelant c. s., vergunning verleend tot het oprigten eener gaz-fabriek te 's Hertogenbosch, ten einde die stad met loopend gaz te verlichten.

— De Hoofd-Commissie tot het oprigten standbeeld voor wijlen Z. M. Koning Willem II, heeft alle beeldhouwkunstenaars uitgenoodigd tot het inzenden van ontwerpen voor het gedenkteeken ter nagedachtenis van Koning Willem II. Het zal bestaan in een staand beeld, voorstellende den Koning, hoog ongeveer 3,50 ellen, geplaatst op een voetstuk van 3,50 à 4 ellen hoogte, gerekend uit den beganen grond, voorzien aan twee zijden met half verheven beeldwerk, voorstellende de wapenfeiten des Konings te Quatre-Bras en Bautersem, en de twee andere zijden met de toepasselijke opschriften, die de Commissie daarop zal doen plaatsen.

Het zal op een plein worden geplaatst, om van alle zijden zigtbaar te wezen.

Het ontwerp door den kunstenaar in te zenden, moet bestaan in een schetsbeeldje (statuette ébauche) van 4 à 5 palmen hoogte op een onbewerkt voetstuk, in evenredigheid der opgegevene maat, met en benevens het ontwerp van het beeldwerk.

De schetsbeelden zullen moeten worden ingezonden vóór of op den 15den November aanstaande aan het adres van den Secretaris der Hoofd-Commissie te 's Gravenhage.

De Commissie looft eene premie uit van f 250 voor de meest voldoende schets, die daardoor haar eigendom wordt. Zij behoudt zich voor om daarna al dan niet met den vervaardiger in onderhandeling te treden over de uitvoering van het beeld.

De onbekroonde schetsbeelden zullen vrachtvrij aan de inzenders worden terugbezorgd.

STATEN-GENERAAL.

AANSPRAAK DES KONINGS

tot Opening van het Zittingjaar 1849—50.

„MIJNE HEEREN!

Ik verheug Mij in het voorregt, U andermaal om Mij vergaderd te zien, en ditmaal, om aan de plaats, door Mijnen onvergetelijken Vader vroeger zoo waardig bekleed, eene nieuwe Zitting voor U te openen, waarin Gij geroepen wordt de dierbaarste belangen des Vaderlands met Mij te behartigen, en verdere uitvoering te geven aan de Grondwet, die wij in onze vorige te zamenkomst wederkeerig hebben bezworen.

Wij mogen ons verblijden, ter oorzake, dat onze uit- en inwendige aangelegenheden, sedert het oogenblik, waarop Ik de regering aanvaardde, niet zijn verminderd, maar veeleer verbeterd in gunstige gesteldheid.

Met alle Mogendheden hebben wij vrede en goede verstandhouding. De onrust die elders woelt, dringt onze grenzen niet binnen; en de verdeeldheid, die andere Staten eenigermate van elkander verwijdert, blijft ons vreemd. Wij onderhouden met allen een volledig vriendschappelijk verkeer. De verwikkeling, in welke wij vroeger vreesden ten opzigte van Limburg te zullen of te kunnen geraken, zijn, door de bescherming der traktaten, gelukkig afgewend; en wij hebben het gegronde vooruitzigt, dat die regtmatige toestand nimmer andere dan regtmatige bevestiging of oplossing zal verkrijgen.

De zege op Bali, door de dapperheid onzer Land- en Zeemagt bevochten, heeft ons het verlies van meerdere verdienstelijke strijders, en, dat het meest is te betreuren, het verlies van eenen voortreffelijken Bevelhebber, gekost; maar, tot dien duren prijs, zijn de eerbiediging van ons gezag, rust en orde in den Indischen Archipel verzekerd.

De Marine bewees lofwaardige diensten, ook ter gunste onzer W.-I. bezittingen. Het Leger gaf Mij ruime stof tot tevredenheid.

Mijne beminde Landgenooten genieten gewenschten voorspoed. De oogst was gezegend. De handel herleefde. De fabrieken leverden, ook op de onlangs gehoudene tentoonstelling, uitmuntende proeven van hare gunstige ontwikkeling. En de markt van onze koloniale voortbrengselen heeft voordeelen verschaft, die, gevoegd bij de niet ongunstige opbrengst der belastingen en de reeds tot stand gebragte aanzienlijke bezuinigingen, veel hebben bijgedragen tot de verbetering van den stand van 's Lands geldmiddelen. Alleen het gedeeltelijk mislukken van een enkel gewas des velds en de vele slagtoffers eener gevaarlijke ziekte, gaven Ons stof tot bekommering en leed. Beiden schijnen evenwel te verminderen.

Onder die gunstige omstandigheden zijt Gij, Mijne Heeren, herwaarts gekomen, om Uwe zorgen op nieuw aan 's Lands zaken te besteden. Vele en gewigtige bemoeijingen wachten U, door de Grondwet zelve voorgeschreven, en door de tijdsomstandigheden gevorderd.

Zij zullen zich niet bepalen tot het onderzoeken en beoordeelen van de wetsontwerpen, die de gewijzigde Grondwet vordert. Gij zult U ook moeten bezig houden met eene nieuwe begrooting der uitgaven en inkomsten van het Rijk; met gewigtige stoffelijke belangen der natie; en niet het minst met het overwegen van zoodanige verordeningen, als waar de tegenwoordige ontwikkeling der handelsstaatkunde van Europa ter bevordering van scheepvaart en handel, en tot herstel of verbetering van belangrijke bronnen van volkswelvaart, of, mag het zijn, tot het openen van nieuwe — raadzaam zullen worden gekeurd.

Daarin wensch ik U welberaden, standvastig voor te gaan. Daartoe roep Ik Uwe bezadigde, eendragtige, belangstellende medewerking in.

Van de schreden, door ons in gemeen overleg, op dien weg te doen, hangen in deze gewigtige oogenblikken, voor jaren tijds, het geluk en de voorspoed van dit achtingswaardig Volk, welks welzijn wij moeten bevorderen, ten eenenmale af.

Het Vaderland plukke van onzen arbeid rijke vruchten!

De weldadige Opperbestuurder van ons lot schenke daarop Zijnen zegen!

Met deze wenschen in het hart, verklaar ik deze Zitting der Staten-Generaal te zijn geopend."

Z. M. werd bij de plegtigheid vergezeld door HH. KK. de Prinsen Hendrik en Frederik. H. M. de Koningin en HH. KK. HH. de Prins van Oranje en Prins Maurits, zonen des Konings, bevonden zich in de Vergaderzaal, in de Hof-Loge.

— Uit het verslag der Commissie, bestaande uit de HH.: Nedermeijer van Rosenthal, van Randwyck, Borret, Engelen en Westerhoff, uitgebragt in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van den 11den September 1849, omtrent het jaarlijksch regerings-verslag nopens den staat van het onderwijs in ons vaderland, ontleenen wij het volgende:

Bij allen, die de lotgevallen der menschheid met eenige belangstelling gadeslaan, is meer en meer de overtuiging verlevendigd, dat onverwijld krachtdadige hulpmiddelen behooren aangewend te worden tegen het toenemend bederf in het maatschappelijk ligchaam, waarvan de jongste tijden de treurigste bewijzen hebben opgeleverd.

Onder die middelen nu, van wier toepassing men met het meeste vertrouwen eene heilzame uitwerking mag te gemoet zien, bekleedt het openbaar onderwijs eene eerste, welligt de allereerste plaats. Daarom verdient het meer dan ooit te voren de onverdeelde belangstelling eener vergadering van volksvertegenwoordigers, wier roeping het is, de zedelijke en stoffelijke welvaart eener natie met alle kracht te bevorderen.

De taak der Commissie bepaalt zich tot het opgeven der uitkomsten, welke het onderzoek van het regerings-verslag nopens den staat der hoogere, middelbare en lagere scholen in ons Koningrijk over 1847 heeft opgeleverd, welk verslag op den 1sten Maart jl. aan de Tweede Kamer is ingediend. Zij zal

dit doen met het oog gevestigd op het rapport der Commissie voor de regerings-verslagen over 1845 en 1846, uitgebragt in de zitting van den 5den Julij des vorigen jaars. Zij zal hierdoor in de gelegenheid worden gesteld, meer in het bijzonder na te gaan, in hoeverre de Regering heeft gebruik gemaakt van de wenken, haar door de vroegere Commissie gegeven. Tevens gelooft zij, op het voorbeeld dier Commissie, enkele beschouwingen nopens den gang en de inrigting van het onderwijs, die zich onwillekeurig aan haar zullen voordoen, te mogen mededeelen; zonder evenwel haar eigenlijk onderwerp, het regerings-verslag, in het minst uit het oog te verliezen.

In 't rapport der meergenoemde vroegere Commissie werd als eene leemte in de twee vorige regerings-verslagen aangeduid, dat zij niet genoeg voldeden aan *drie* vereischten, welke, volgens de blijkbare bedoeling des grondwetgevers, daaraan niet ontbreken mogten, te weten: *volledigheid*, *uitvoerigheid* en *tijdigheid*. Uwe Commissie meent te mogen verzekeren, dat met betrekking tot elk dezer drie vereischten in het tegenwoordig verslag verbetering zigtbaar is.

De Commissie gaat voorts het regerings-verslag wat meer in de bijzonderheden na. Omtrent de scholen merkt zij op dat nergens een afzonderlijke leerstoel bestaat voor de geologie, bijzonder in betrekking tot ons vaderland, en acht het hoogst wenschelijk, dat in dit gebrek spoedig worde voorzien. Voor het overige hebben de berigten aangaande de drie hoogescholen schier bij uitsluiting betrekking op haren materielen toestand. De eigenlijke gang evenwel en inwendige toestand van het hooger onderwijs, wordt niet met die uitvoerigheid behandeld, welke de Commissie wenschelijk voorkomt.

Na de hoogescholen worden, thans voor het eerst, de Athenaea te Amsterdam en te Deventer vermeld. Het eerste telde in 1847, 112 leerlingen en onderging in 1846 aanzienlijke verbeteringen; het laatste met slechts 12 studenten, versterkt veler meening, dat zulk eene inrigting met zoo bekrompen personeel en zoo beperkte hulpmiddelen van onderwijs, niet op de tegenwoordige hoogte der wetenschap staan kan; waarom het wenschelijk is te achten, dat dit Athenaeum als stedelijk leerschool, zich eendeels enkel tot het propaedeutisch hooger onderwijs bepaald, en aan den anderen kant als industrie-school, en als inrigting voor eene meer wetenschappelijke vorming, dan de gewone lagere en middelbare scholen kunnen verleenen, zijne gehoorzalen te openen voor hen, die tot de verschillende takken van handel en nijverheid bestemd worden, of die eene zoodanige hoogere wetenschappelijke opleiding verlangen.

Het heeft de Commissie eenigermate bevreemd, dat met geen enkel woord gewaagd wordt van het staats-examen, dewijl de vermelding daarvan in het voorgaande verslag aanleiding gegeven had tot het opperen van eenige bedenkingen, de opmerkzaamheid der Regering ten volle waardig.

De berigten nopens de Koninklijke Academie te Delft zijn over het geheel gunstig.

Gunstig luidt ook het berigt aangaande de gymnasiën en de Latijnsche scholen.

Aangaande het zoogenaamde Lager Onderwijs zijn de berigten, in het tegenwoordige verslag, meer uitvoerig en ook meer volledig, dan vroeger. En bij vermelding van het goede, is ook het gebrekkige, en hetgeen nog voor verbetering vatbaar is, uitvoerig vermeld.

Zoo wordt er in Noordbrabant geklaagd: 1º. dat het onderwijs nog in geenen deele die algemeenheid heeft bereikt, die het behoeft en waarvoor het vatbaar is;

2º. Dat het gemis van Ondermeesters op vele scholen ongunstig werkt;

3º. Dat het getal der onderwijzenden over het geheel niet geëvenredigd is aan dat der leerlingen;

4º. Dat de wijze van betaling der schoolgelden, veelal ongelijk en ondoelmatig, nadeelige gevolgen heeft voor het onderwijs;

5º. Dat men nog hier en daar oude afgeleefde of ongeschikte hoofd-onderwijzers aantreft; doch dat er geene gelegenheid bestaat, om hun een matig jaargeld te verzekeren en voor gebrek te beveiligen. Over ditzelfde wordt ook in Gelderland en Overijssel geklaagd;

6º. Dat men nog op vele plaatsen gebrekkige schoollocalen aantreft.

In Gelderland en Drenthe klaagt men nog bovendien: 1. Dat de scholen ten platten lande niet geregeld genoeg bezocht worden, om eene gewenschte ontwikkeling te bezorgen. 2. Dat de oorzaak van dit verschijnsel mede moet gezocht worden in 't onvermogen van vele ouders, om het schoolgeld, hoe gering ook, te betalen. Evenzoo klaagt men in Zuid-Holland, dat de betaling van het schoolgeld vele ouders belet hunne kinderen ter school te zenden. 3. Dat de leerwijze niet overal practisch genoeg is, en dat het verband tusschen school en leven niet genoeg wordt in het oog gehouden. 4. Dat de gedurige verwisseling van ondermeesters hoogst nadeelig werkt op den gang van het onderwijs, zoowel als op orde en tucht in de school. 5. Dat de classificatie der leerlingen wel eens weinig meer dan schijnbaar is, vaak door te groote versnippering der afdeelingen. 6. Dat de tucht hier en daar nog te wenschen overlaat. In Noord-Holland en Utrecht klaagt men, dat de kinderen de school te vroeg verlaten.

In Zeeland: 1. Dat in zeer vele gemeenten de zorg voor het onderwijs van armen en minvermogenden te zeer verwaarloosd wordt, en schier de helft van 't onderwijs verstoken blijft.

In Drenthe: 1. Dat hier en daar de ingezetenen, zelfs sommige plaatselijke besturen, niet genoegzaam doordrongen zijn van 't gewigt van het onderwijs. 2. Dat een twintigtal scholen nog in een slechten toestand verkeert. In Limburg klaagt men over het ontoereikende der hulpmiddelen voor bezoldiging der onderwijzers.

Het blijkt uit al het bovenstaande dat het lager onderwijs in alle provinciën nog vrij wat te wenschen overlaat. En nu vraagt de commissie: wat de Regering moge verrigt hebben om dat gebrekkige te verbeteren? Inzonderheid komt hier de vraag te pas, in hoeverre eene gedeeltelijke invoering van het schoolfonds het geregeld ter schoolgaan zou bevorderen, en welke uitkomsten men op die plaatsen, waar het bestaat, heeft opgemerkt.

Er wordt berigt gegeven van hetgeen in onderscheidene provinciën gedaan wordt ter opleiding van jonge onderwijzers en onderwijzeressen, in kweekscholen, normaallessen, onderwijzers-zangscholen en bij onderscheidene schoolopners en schoolonderwijzers.

Het heeft de Commissie verwonderd, dat over de onderwijzersgezelschappen zoo spaarzaam gesproken wordt, daar zij in vroegere verslagen telkens hoog geroemd zijn als allerbelangrijkste inrigtingen ter verbetering van het onderwijs, vooral wanneer daarmede verbonden zijn onderlinge schoolbezoeken door de onderwijzers. De Commissie wenscht, dat die vereenigingen voortdurend die kleine geldelijke ondersteuning uit 's Rijks kas genieten zullen, die zij tot dusver genoten, en die tot hare instandhouding zoo dringend vereischt wordt.

Evenzeer heeft het de bevreemding der Commissie opgewekt, dat in dit verslag ook niet met een enkel woord gesproken wordt van het Nederlandsch onderwijzersgenootschap, erkend bij Koninklijk besluit van den 15den Maart 1844, eene vereeniging die zich straks na hare vestiging heinde en ver uitgebreid heeft, en, ingrijpende in alle deelen van het lager onderwijs, bestemd schijnt om op dat onderwijs een belangrijken invloed uit te oefenen.

Voorts wordt in het regerings-verslag op den voorgrond gesteld, dat bij het onderrigt in de beginselen der noodzakelijke kundigheden, de verlichting des verstands en de aankweeking van zedelijkheid bij de jeugd werd in het oog gehouden; dat men haar leert denken en bevatten en tot alle deugden vormt, in plaats van enkel werktuigelijke kennis aan te brengen. Van de onderscheidene vakken, in de lagere scholen onderwezen, de wijze waarop en het goede gevolg waarmede zulks geschiedt, wordt berigt gegeven, en hier en daar ook van vooruitgang melding gemaakt.

Men mist in dit verslag de opgaven van den toestand, ja zelfs de vermelding van de bestaande pensioenfondsen, van de weduwenfondsen, van de uitkeerings- en hulpfondsen. Soortgelijke inrigtingen toch zijn, indien voor eenigen stand, dan zeker voor dien der onderwijzers, als meestal hoogst karig bedeeld, van het uiterste belang, ja schier onmisbaar.

Verder wordt nog in het verslag vermeld het aantal der nieuw opgerigte openbare en bijzondere scholen in elke provincie; dat der bewaarscholen, en der verbeterde en verbouwde schoollocalen, met eene opgave der subsidiën, daartoe van 's Rijks wege verleend; terwijl tevens van de verbeterde hulpmiddelen van het lager onderwijs melding wordt gemaakt.

Ten slotte veroorlooft de Commissie zich nog eene opmerking. Het zoude te wenschen zijn, dat er, vooral ten aanzien van het lager onderwijs, dezelfde en eene bepaalde volgorde der onderwerpen in de onderscheidene provinciën wierd in acht genomen. Hierdoor zou alles vollediger, en het overzigt en de vergelijking gemakkelijker gemaakt worden.

De Commissie heeft zich onthouden van alle aanmerkingen, die zouden kunnen vooruitloopen op hetgeen den inhoud zal uitmaken van het te verwachte wets-voorstel, ter regeling van het onderwijs.

18 September.

Gisteren middag is er ten Hove groote tafel geweest, waaraan deel hebben genomen HH. Exc. de Ministers, Hoofd-Officieren, de Gouverneur der Provincie, en de Leden van de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal.

— Volgens geruchten zouden zich de leden der Koninklijke familie binnen eenige dagen van hier op reis begeven. Z. M. zoude naar het Loo terugkeeren, H. M. eene reis doen naar Wurtemberg en Wiesbaden. HH. KK. HH. Prins en Prinses Frederik met hunne Dochters eene reis doen naar Berlijn en hunne goederen in Silesië.

— Gisteren avond is Z. K. H. Prins Hendrik met de postrid uit de residentie naar het kasteel Biljoen vertrokken, alwaar zich H. M. de Koningin-Weduwe bevindt.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

In de Zitting van heden wordt ingevolge art. 1 van het Reglement van Orde, het Voorzitterschap tijdelijk waargenomen door den Heer Mr. S. H. Anemaet, als oudste lid in jaren.

De Voorzitter geeft te kennen dat er dient te worden overgegaan tot het verkiezen van drie Candidaten voor het Voorzitterschap der Kamer, gedurende de tegenwoordige Zitting.

Benoeming van stemopnemers, de Heeren: Luyben, Boxman, Slicher van Domburg en Borret. — Er zijn 61 leden tegenwoordig.

Tot de verkiezing van den eersten Candidaat hebben er twee stemmingen plaats. Bij de eerste stemming verkrijgt de Heer van Goltstein 21 stemmen, de Heer Thorbecke 26, Storm 1, de Man 1, Verwey-Mejan 3, Nedermeijer van Rosenthal 5, Duymaer van Twist 2, Donker Curtius 1, en blanco 1; te zamen 61 stemmen.

Tweede stemming: de Heer van Goltstein 31 stemmen, de Heer Thorbecke 29 en de Heer de Man 1 stem.

Daar de Heer van Goltstein derhalve heeft bekomen de volstrekte meerderheid van stemmen, zoo wordt die Heer geproclameerd tot eersten Candidaat.

Voor de verkiezing van den tweeden Candidaat heeft slechts eene enkele stemming plaats, waarvan de uitslag deze is: de Heer Thorbecke 31 stemmen, de Heer Lambrechts 1, Donker Curtius 6, Verweij-Mejan, 6, Neder-

meijer van Rosenthal 10, de Man 3, van Hall 1 en Duymaer van Twist 2, te zamen 60 stemmen; zoodat de Heer Thorbecke de volstrekte meerderheid van stemmen heeft bekomen en als tweede Candidaat op de lijst wordt geplaatst.

Voor de verkiezingen van derden Candidaat, hebben er twee stemmingen plaats.

Eerste stemming: de Heer Nedermeijer van Rosenthal 13, de Man 6, Anemaet 5, Mr. L. D. Storm 15, Verweij-Méjan 4, Boreel van Hogenlanden 2, Donker Curtius 8, Duymaer van Twist 1, Lambrechts 2, van Eck 1, van der Linden 1, Wichers 1 en blanco 1: zamen 60.

Tweede stemming: de Heer van Rozenthal 12, de Man 2, Anemaet 1, Mr. Storm 30, Donker Curtius 12, Lambrechts 1, en van Eck 1; te zamen 59.

Mitsdien heeft de Heer Storm de volstrekte meerderheid verkregen en wordt deze tot derden Candidaat benoemd.

De Voorzitter bedankt de Heeren stemopnemers voor de door hen volbragte taak en verzoekt, ingevolge art. 55 van het Reglement van Orde, de Heeren stemopnemers, benevens de Heeren Dullert, Godefroi, Costerus en Zylcker, de Commissie uit te maken, die belast zal zijn de opgemaakte lijst van Candidaten aan den Koning aan te bieden.

Waarna de Vergadering wordt gescheiden.

Eerste Kamer der Staten-Generaal.

In de Zitting van heden aanvaardt de Voorzitter het voorzitterschap met de volgende aanspraak:

»MIJNE HEEREN,

»Door 's Konings vertrouwen vereerd, valt mij op nieuw de onderscheiding te beurt, geroepen te worden tot het Voorzitterschap dezer vergadering.

»Voor de eerste maal plaats nemende op dit gestoelte, gevoelde ik, bij het levendige besef van het gewigt dezer hoogst-vereerende betrekking, de behoefte aan uwe toegevendheid, medewerking en ondersteuning.

»Gij, Mijne Heeren, verleendet ze mij in ruime mate. Daaraan dank ik het mede, indien ik eenigzins mogt slagen in hetgeen van mij kon worden verwacht, en daarop steun ik op nieuw, nu dezelfde taak andermaal mij is opgedragen. Uwe welwillendheid roep ik nu weder in, en vlei mij, terugziende op het verledene, er op te kunnen rekenen.

»Het tijdvak der onlangs geslotene zitting was rijk aan gewigtige gebeurtenissen, ze leggen nog versch in het geheugen die droevige dagen, maar ook die plegtige oogenblikken, die een verblijdend verschiet in de toekomst openden.

»Merkwaardig voor het Vaderland kan de tijdkring worden, welken wij thans intreden, indien de ontwikkeling der bepalingen onzer Grondwet, gedurende denzelven tot stand wordt gebragt.

»Daardoor kan het welzijn van het volk, dat wij vertegenwoordigen, worden bevorderd, hechtheid aan het staatsgebouw worden gegeven, en de troon, zoo mogelijk, nog sterker bevestigd, waarop thans gezeten is de doorluchtige opvolger van hem, onder wiens Regering de Grondwet zoo belangrijk is gewijzigd.

»Met den wensch dat de Voorzienigheid onze pogingen, tot welzijn van Vaderland en Vorst, moge zegenen, aanvaard ik op nieuw het voorzitterschap van de Eerste Kamer der Staten-Generaal."

De Heer Hoffman stelt voor, deze aanspraak te doen drukken. Hiertoe wordt besloten.

Men gaat alsnu over tot het trekken der afdeelingen. Na afloop daarvan, verzoekt de Voorzitter de leden, zich, na het einde der Vergadering, in de afdeelingen te vereenigen, tot het verkiezen der Voorzitters en onder-Voorzitters, alsmede van een Lid uit elke afdeeling tot het opmaken van een ontwerp van adres in antwoord op de Troonrede.

De Zitting is daarna opgeheven.

AMSTERDAM, 17 September.

Alhier zijn van den 10den tot den 15den dezer geboren 133 kinderen, en overleden 225 personen.

— Uit de door Gedeputeerde Staten gearresteerde rekening en verantwoording van den stedelijken ontvanger alhier, over de dienst van het jaar 1847 (welke rekening en verantwoording op het stadhuis voor een ieder ter inzage ligt) blijkt, dat de ontvangsten hebben bedragen de som van *ƒ* 3,249,361.77 en de uitgaven *ƒ* 3,012,591.96½; zoodat meer ontvangen dan uitgegeven is de som van *ƒ* 236,796.80½.

GEERTRUIDENBERG, 13 September.

De bekende Hendrik Mathens Boers, die den 21 Julij jl. tot tien jaren gevangenis veroordeeld, onlangs ontsnapt, doch te Raamsdonk weder gevat was, is gisteren nacht alhier uit zijne gevangenis ontkomen.

Alhoewel geplaatst in eenen verwulfden kelder, in een hok van zware balken, beklampt met dikke planken, heeft hij in dat hok eene opening van circa drie palm gemaakt, waardoor hij in den kelder gekomen, door den muur, die den gevangenkelder van het overige gedeelte gebruikt wordende tot wijnkelder scheidt, is gebroken. Een gedeelte van dien muur berustte op geen fundament. Juist waar dat begint te ontbreken, is de gevangene begimen te graven, en is alzoo onder door den grond gekomen in den daarnaast gelegen wijnkelder onder het stadhuis. Om daaruit te ontkomen had hij verder niets noodig dan eenig latwerk van een daarvoor staand hek af te breken, daar de buitendeur wel voor de afsluiting van buiten, maar niet voor die van binnen was ingerigt. Hij is nog niet gevat.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 16 September.

Gisteren is de President der Republiek naar St. Cloud vertrokken, waar hij denkelijk zal vertoeven tot dat de Wetgevende Vergadering hare werkzaamheden hervat. De Minister de Falloux lijdt aan zware long- en keelontsteking. Een paar aderlatingen en een bad hebben echter veel verligting aangebragt. De Minister van Koophandel is op nieuw voorloopig met de zorg voor het openbaar onderwijs belast. De Minister Odilon Barrot, die reeds geruimen tijd ongesteld is, wordt langzaam beter; dagelijks brengen de chefs van zijn Ministerie eenige uren bij hem door.

— De benoeming van den Generaal Randon, die den Generaal Rostolan te Rome zou vervangen, heeft geen voortgang. De Heer Mercier is derwaarts gezonden om den laatstgenoemde te bewegen vooreerst nog in zijne betrekking te blijven.

— De leden der Bergpartij hebben een verzoekschrift onderteekend, strekkende om de onmiddelijke bijeenroeping der Wetgevende Vergadering te erlangen.

— De cholera is sedert eenige dagen zeer verminderd. De verschijning der cholera te Marseille heeft aldaar zoo grooten schrik verspreid, dat bijna de helft der bevolking die stad heeft verlaten, terwijl verscheiden fabrieken stil stonden. De schrik was niet weinig toegenomen door de tijding, dat de pest te Fiume aan de Adriatische Zee was uitgebroken, en dat te Trieste reeds eenige gevallen waren waargenomen; ofschoon brieven uit Trieste het berigt wegens het uitbreken der pest te Fiume bevestigen, blijft men de waarheid daarvan in twijfel trekken. Meer zeker is het, dat de cholera zich thans ook te Rome heeft vertoond.

— De nieuwe expeditie welke te Toulon tegen Marokko werd gereed gemaakt, zal geen voortgang hebben, omdat onze Regering voldoening gegeven is voor de beleediging haar aangedaan.

PRUISSEN.

De beroemde Alexander von Humboldt vierde den 14den dezer zijnen tachtigsten verjaardag. In het volgend jaar zal hij gedurende eene halve eeuw lid der Akademie van Wetenschappen geweest zijn.

OOSTENRIJK.

WEENEN, 14 September.

De Keizer heeft den Russischen Veldheer Paskewitsch het Grootkruis der Maria Theresia Orde gezonden, met een zeer verpligtend schrijven, waarbij Z. M. het voornemen uit om, zoo veel zijne verpligtingen zulks gedoogen, met zachtmoedigheid jegens Hongarije te werk te gaan.

— De Maarschalk Radetzky is gisteren, en de Banus Jellach eergisteren hier aangekomen. De eerste is met uitbundig vreugdebetoon door het volk ingehaald.

— Het Hongaarsche leger zal eene hervorming ondergaan. Alle Hongaarsche soldaten, de officieren tot den rang van overste ingesloten, zullen als gewone soldaten bij het Keizerlijk leger worden ingelijfd. In het vervolg zullen er geene Hongaarsche regementen meer bestaan, maar slechts één Oostenrijksch leger uit alle nationaliteiten zamengesteld, met zooveel mogelijk Duitsche officieren aan het hoofd. De staatsregeling, zoo als die door den Keizer bevestigd is, laat niet toe dat elke volksstam zijne eigene krijgsmagt bezitte.

— In den Hongaarschen oorlog en de beide Italiaansche veldtogten heeft Oostenrijk zoo op het slagveld als aan ziekte 45 à 50,000 man verloren, waarvan alleen 15,000 voor Venetië gesneuveld zijn. Op dit oogenblik telt het leger nog 60,000 gewonden.

— Komorn, nog door 30,000 man opstandelingen met 200 stukken geschut bezet, levert een groot bezwaar ter volkomene onderwerping en bevrediging van Hongarije op, daar deze vesting zoo onneembaar wordt geacht, dat men zich tot insluiting zal moeten bepalen, waaraan nog een Russische afdeeling onder Generaal Grabbe deel neemt.

— De Veldtuigmeester Haynau heeft al de leden der Kamer van Afgevaardigden en der Magnaten-tafel in Hongarije, al de leden van de algemeene Commissie van bestuur, al de aanvoerders en hoofden van den opstand, al de officieren en ambtenaren, die onder de Hongaarsche Regering gediend hebben, en al de regters, opgeroepen om voor de militaire regtbank te verschijnen. Er zal dus eene der grootste staatkundige processen plaats hebben.

RUSLAND.

PETERSBURG, 8 September.

De Keizer heeft een manifest uitgevaardigd, waarbij hij verklaart bevel te hebben gegeven aan zijn leger in Hongarije, om, nu het wettig gezag van Oostenrijk aldaar hersteld is, waartoe het Russische leger zoo veel heeft bijgedragen, huiswaarts te keeren. Voorts heeft de Keizer in het oostelijk gedeelte des rijks een ligting van 4 man op de 1000 zielen en in het westen van 8 op de 1000 uitgeschreven.

— De Keizer heeft, ten einde aan de Israëliten de middelen te verschaffen om zich op den landbouw toe te leggen, bepaald, dat ieder Israëliet, vader eens huisgezins, die landbouwer wenscht te worden, gratis eenigen grond zal ontvangen, verder zekere som tot bestrijding der eerste onkosten, 10 jaren vrijdom van belasting en tevens vrijstelling van de militaire dienst, ook voor zijne kinderen.

DENEMARKEN.

Op eene groote verkooping van beeldhouw-werken en zeldzaamheden, den 1sten October te Kopenhage, zal de directie van het door den Koning, na den dood van Thorwaldsen, ter verzameling van kunstwerken diens grooten meesters opgerigte Museum, een getal van 564 voorwerpen, boeken, platen, medailles, kostbare gesteenten, zelfs beitels, raspen en vijlen, die aan hem toebehoord of uit zijne handen zijn voortgekomen, en van welke het Museum dubbelden bezit, doen verkoopen. Onder de kunstwerken zijn drie groote, geheel voltooide marmeren standbeelden, dertien mede afgewerkte basreliefs, schetsen, studien enz.

VEREENIGDE STATEN.

In het laatst van Julij is te St. Stephen eene vrouw gestorven in den hoogen ouderdom van 111 jaren. Gedurende de oorlogen der onafhankelijkheid, woonde zij met haren echtgenoot de meeste veldslagen bij; na den vrede in 1781 zette zij zich in de provincie Nieuw-Brunswijk neder, waar zij nog 68 jaren in stilte leefde.

AKADEMIE-NIEUWS.

PROMOTIE AAN DE LEYDSCHE HOOGESCHOOL.

Den 15den September de Heer J. C. Hummel, van Katwijk aan den Rijn, in de Medicijnen, na verdediging van zijn Specimen, continens: *Observationem de Monstro cui nomen Phocomelus.*

KERKNIEUWS.

Z. M. heeft goedgekeurd de door de kerkeraden der Hervormde gemeenten te Molenaarsgraaf, Langerak en Jukwert uitgebragte beroepen op de Candidaten P. M. Losgert, J. E. Steenbakker Morilyon Loyssen en H. v. de Helm.

VLISSINGEN, 13 September. De Ned. Herv. Gemeente alhier heeft heden het volgende twaalftal gemaakt, ter vervulling bij het aanstaande vertrek van Ds. Gann Dun, naar Zwijndrecht: DD. Barger Jr., te Vreeland; v. d. Ham en Taats, te Harderwijk; Zijnen, te Ter Heide; ten Kate, te Almkerk; Creutzberg, te Veere; Wanrooy, te Den Bommel; Molenaar, te Scheveningen; Molenhaus, te Hilversum; Bresser, te Struijen; van Groningen, te Ridderkerk; Vinke, te Beest.

MIDDELBURG, 13 September. Uit het bevorens gemaakte twaalftal, zijn door den Kerkeraad der Ned. Herv. Gemeente alhier op het zestal gebragt: DD. Ten Kate, van den Ham, Niermeijer, van Andel Weijers, Vinke en Gutteling; waaruit dadelijk is gemaakt het volgende drietal: DD. Ten Kate, van den Ham en Niermeijer.

ADVERTENTIEN.

Mijne hartelijk geliefde Vrouw CLASINA JACOBA CARLIER, overleed heden, na eene langdurige ongesteldheid, hoewel nog onverwachts, in den ouderdom van 42 jaren, mij nalatende 9 Kinderen.

LEYDEN, 12 September 1849. J. H. STUFFKEN.

Overleden, in den ouderdom van bijna 73 jaren, de Hooggeboren Vrouwe THEODORA AURELIA GRAVINNE VAN LIMBURG STIRUM, Douairière van wijlen den Wel Edel Geboren Heer A. G. CAMPER.

LEYDEN, 14 September 1849.

VRIENDEN-ISRAELS.

BID-UUR,

in het Kerkgebouw der Waalsche Gemeente, op Vrijdag den 21sten September, des Avonds ten zeven ure.

De **AFGESLOTEN ZWEMPLAATS** zal met Zaturdag den 29sten September *gesloten* worden.

Door verplaatsing wordt tegen November aanstaande *TE HUUR* aangeboden, een fatsoenlijk **BURGERHUIS,** met **vier groote** en **drie kleine Kamers** en vele **Gemakken,** met een aangenaam **TUINTJE,** op de Langebrug. — Te bevragen bij C. V. VISSER, op de Vischmarkt te *Leyden*.

Bij de op laatstleden Zaturdag gehoudene Veiling ten overstaan van den Notaris WYNSTROOM, aan den Burg alhier, zijn de Perceelen in bod gesteld, als:

No. 1 . . . . *f* 1,500.
No. 2 . . . . *f* 850
verhoogd met . . . . » 100 } » 950.
en No. 3 . . . . » 1,350.

Zullende dezelve Perceelen aldaar den 22sten dezer worden afgeslagen, en daarop inmiddels Verhoogingen worden aangenomen ten Kantore van genoemden Notaris.

Door vertrek naar elders wordt *TE KOOP* aangeboden, een **WINKELHUIS,** geschikt voor alle Affaires, op den besten stand aan de Markt gelegen, binnen *Leyden*. Er wordt ook een gedeelte van verhuurd voor *f* 240 's jaars. De Kooper kan des verkiezende een gedeelte der kooppenningen als eerste Hypotheek op hetzelve gevestigd laten. Adres onder de Letters **W. H.,** brieven franco aan het Bureau dezer Courant.

Door bijzondere omstandigheden, *uit de Hand TE KOOP*, eene sints jaren gevestigde Affaire in **Droogerijen en Verfwaren,** binnen deze Stad, met een **HUIS** waarin **vier Beneden-** en **zeven Bovenkamers,** groot belendend **PAKHUIS** en **TUIN.** Te bevragen bij den Boekhandelaar D. J. COUVÉE op de Mare. Brieven Franco onder Letter **A. Z.**

Op Donderdag den 20sten September 1849, des morgens ten 10 ure

VERKOOPING,

van eene groote partij

ZWARE TOPPEN, ARMEN en TAKKEN

van YPENBOOMEN, zeer geschikt voor **Werk-** en **Brandhout,** liggende op het Galgewater aan de *Stads Timmerwerf.*

Bij **E. J. BRILL** alhier is van de pers gekomen:

R. P. A. DOZY, Recherche sur l'Histoires Politique et Litteraire de l'Espagne pendant le moyen age, Tome 1er. . . . . *f* 6.75.

N. C. KIST, Neerland's bededagen en biddagsbrieven, 2 deelen. *f* 11.00.

H. TOLLENS Cz. die Holländer auf Nova Zembla; aus dem Holländischen von F. M. DUTTENHOFER. Mit einem erklärenden Anhang und 50 Xylographischen Bilden, nebst einer Karte von Nova Zembla, herausgegehen von P. W. QUACK . . . . *f* 1.00.

A. J. LASTDRAGER, bijdrage tot de geschiedenis van het onderwijs in Nederland sedert 1826 . . . . *f* 0.60.

Eene bewonderenswaardige genezing van eene verkouding die zich op de long had vastgezet, door middel van de Pillen van Holloway.

JOHANNA KRUGER, woonachtig Cursitor-Street, Chancery Lane, No. 38, was als het ware tot een geraamte geworden, ten gevolge van eene hevige verkouding, die de long en lever op eene gevaarlijke wijze had aangedaan. Terwijl zij zich ten laatste in het Bartholomeus hospitaal bevond, werd hare moeder door een geneeskundigen onderrigt, dat hare dochter naar zijne wijze van zien, nauwelijks nog zoo langen tijd konde leven, als noodig was om haar huis te bereiken. Toen besloot haar vader als eene laatste doch hopelooze toevlugt, hare borst, zijde en lendenen te wrijven met de *Zalf* van HOLLOWAY, en gaf haar, tweemaal daags de zoo vermaarde *Pillen* in, waardoor, tot verbazing van een ieder, het leven der lijderes werd gered, en zij tot volmaakte gezondheid werd hersteld.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:

Doosjes Pillen à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 7.75, *f* 15.50, *f* 23.50.
Potjes Zalf à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 8.15, *f* 15.90, *f* 23.90.

Te bekomen te *'s Hertogenbosch* bij J. STRAATMAN, alsmede te *Londen*, Strand 244, *Holloway's Etablissement.*

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

MAANDAG, 17 SEPTEMBER.

	Laagst koers.	Hoogst koers.	Gebleven
NEDERLAND, Werkelijke Schuld à $2\frac{1}{2}$ pCt.	$54\frac{1}{4}$	$54\frac{3}{8}$	
Dito Certificaten . . . . „ 3 „	64	$64\frac{3}{8}$	
Dito dito . . . . „ 4 „	$85\frac{1}{8}$	$85\frac{1}{4}$	$85\frac{1}{8}$
O. I. Leening . . . . „ 4 „	$84\frac{1}{4}$		
Amortisatie Syndicaat . . . „ $3\frac{1}{2}$ „	$84\frac{3}{4}$		
Aandeelen Rijn-Spoorweg . . „ $4\frac{1}{2}$ „	85	$85\frac{5}{8}$	
BELGIE, bij ROTHSCHILD . . . „ $2\frac{1}{2}$ „	$47\frac{1}{16}$	$47\frac{1}{8}$	
SPANJE, Leen. bij ARDOIN v. 85 £ „ 5 „	$11\frac{1}{16}$		
Dito Binnenl. à 6 m. . . . „ 3 „	$27\frac{1}{2}$	$27\frac{9}{16}$	
Coupons Ardoins	$8\frac{1}{4}$		
PORTUGAL, te Londen . . . . „ 5 „	$30\frac{1}{16}$	$30\frac{1}{8}$	$30\frac{1}{16}$
Dito dito . . . . „ 4 „	$31\frac{1}{4}$	$31\frac{3}{8}$	
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816 „ 5 „	$104\frac{3}{8}$	$104\frac{1}{4}$	$104\frac{3}{8}$
Dito dito 1828 en 1829 . . „ 5 „	$104\frac{3}{8}$	$104\frac{1}{2}$	$104\frac{1}{2}$
Cert. bij dito 1831 en 1833 „ 5 „	$93\frac{3}{8}$		
Dito bij HOPE . . . . „ 4 „	$86\frac{3}{4}$		
Dito bij STIEGLITZ & Co. . . „ 4 „	$83\frac{5}{8}$	$84\frac{7}{8}$	
POLEN, Aandeelen met Loten. fl. 500 *f*	142		
OOSTENRIJK, Oblig. Weener Bank „ 5 „	$91\frac{1}{4}$		
Dito . . . . „ 4 „	75		
Nieuwe Metalliken . . . . „ 5 „	$87\frac{3}{4}$	88	
Oblig. Metalliek . . . . . „ 5 „	$84\frac{1}{2}$	$85\frac{1}{4}$	
Idem . . . . „ $2\frac{1}{2}$ „	$44\frac{5}{8}$	$44\frac{7}{8}$	
Nieuwe Loten van . . . . . „ 250 *f*	312	313	
BRAZILIE, ... „ 5 pCt.	$89\frac{1}{2}$		
MEXICO, ... „ 5 „	$27\frac{3}{8}$	$27\frac{7}{8}$	
GRIEKENLAND, ... „ 5 „	$5\frac{5}{16}$		
VENEZUELA, ... „ $2\frac{3}{4}$ „	$24\frac{1}{4}$		

Koers van het Geld: Prolongatie $2\frac{1}{2}$ pCt. Beleening $2\frac{1}{2}$ pCt. Wissel-Disconto $2\frac{1}{2}$ pCt.

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.